

Orzeczenie Trybunału z dnia 4 marca 1999 r.

Szpital Ingenieure Krankenhaustechnik Planungs-Gesellschaft mbH przeciwko Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft

Wniosek o wydanie orzeczenia wstępnego: Unabhängiger Verwaltungssenat für Kärnten - Austria.

Zamówienia publiczne na usługi - skutek dyrektywy, która nie została wdrożona do krajowego porządku prawnego.

Sprawa C-258/97

Sprawozdania Trybunału Europejskiego z 1999 roku, strona I-1405

Streszczenie

Warunki określone w art. 2 ust. 8 dyrektywy 89/665/EWG koordynującej przepisy i regulacje administracyjne, dotyczące stosowania procedur odwoławczych w postępowaniu o udzielenie zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane, nie mają zastosowania do organów, których skład i funkcjonowanie regulują przepisy w rodzaju tych, którym podlega ten organ.

Ani art. 2 ust. 8, ani innych postanowień dyrektywy 89/665/EWG nie można interpretować w taki sposób, że jeżeli dyrektywa 92/50/EWG dotyczącej koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na usługi nie została wdrożona do końca przewidzianego dla tego celu terminu, organy odwoławcze w państwach członkowskich, do jurysdykcji których należą odwołania w dziedzinie zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane, powołane na podstawie postanowień art. 2 ust. 8 dyrektywy 89/665/EWG, mogą rozpatrywać także odwołania dotyczące postępowania o udzielenie zamówienia na świadczenie usług. Jednakże, aby zachowany został wymóg interpretacji prawa krajowego zgodnie z dyrektywą 92/50, jak również wymóg skutecznej ochrony praw podmiotów indywidualnych, sąd krajowy musi ustalić, czy stosowne przepisy prawa krajowego pozwalają uznać prawo tego podmiotu do wniesienia odwołania dotyczącego udzielenia zamówienia publicznego na usługi.

W okolicznościach takich, jak te w sprawie będącej przedmiotem postępowania głównego, sąd krajowy musi ustalić w szczególności, czy takie prawo do odwołania może być wykonywane przed tymi samymi organami, które zostały wyznaczone do rozpatrywania odwołań w zakresie zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane.

Usługi w rodzaju tych, których dotyczy zaproszenie pozwanego do udziału w przetargu, a mianowicie zadania związane z opracowaniem i wykonaniem projektu budowy kliniki

dziecięcej w szpitalu oraz związanych z nią pomieszczeń medycznych, zaliczają się do kategorii 12 załącznika IA dyrektywy 92/50.

Podmioty indywidualne mogą się powoływać bezpośrednio na postanowienia Tytułów I i II dyrektywy 92/50 przed sądami krajowymi. Jeżeli chodzi o postanowienia Tytułów III do VI, to podmioty indywidualne mogą się również na nie powoływać przed sądami krajowymi, jeżeli z indywidualnej analizy ich treści wynika, że są one bezwarunkowe oraz wystarczająco jasne i precyzyjne.

Strony

w sprawie C-258/97

Unabhängiger Verwaltungssenat für Kärnten - Austria, zwrócił się do Trybunału na podstawie art. 177 Traktatu WE o orzeczenie wstępne w nierozstrzygniętej sprawie toczącej się przed tym organem pomiędzy

Hospital Ingenieure Krankenhaustechnik Planungs-Gesellschaft mbH

a Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft

dotyczącej interpretacji dyrektywy Rady 89/665/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. dotyczącej koordynacji przepisów prawnych i administracyjnych, odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane (OJ 1989 L 395, str. 33) i dyrektywy Rady 92/50/EWG z dnia 18 czerwca 1992 r., dotyczącej koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na usługi (OJ 1992 L 209, str. 1).

TRYBUNAŁ (Szósta Izba),

w składzie: P.J.G. Kapteyn - Sędzia Sprawozdawca, Przewodniczący Izby,

G. Hirsch, J.L. Murray, H. Ragnemalm i R. Schintgen - Sędziowie,

Rzecznik Generalny: A. Saggio,

Sekretarz: H.A. Rühl - Główny Administrator,

po rozważeniu pisemnych uwag złożonych w imieniu:

Hospital Ingenieure Krankenhaustechnik Planungs-Gesellschaft mbH, przez Rainera Kurbos, Adwokata, Graz,

Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft, przez Klausą Messinera i Ute Messiner, Adwokatów, Klagenfurt,

Rządu Austrii reprezentowanego przez Wolfa Okresek, Radcę Szefa Oddziału z Urzędu Kanclerza Generalnego działającego jako pełnomocnik,

Komisji Wspólnot Europejskich reprezentowanej przez Hendrika van Lier, Radcę Prawnego i Claudię Schmidt z Obsługi Prawnej, działających jako pełnomocnicy,

Biorąc pod uwagę sprawozdanie z przesłuchania,

po wysłuchaniu ustnych wystąpień Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft, reprezentowanego przez Klausą Messiner i Gerharda Maderthana, Dyrektorów Oddziału Prawnego; Rządu Austriackiego reprezentowanego przez Michaela Fruhmanna, z Urzędu Kanclerza Generalnego, i Komisji reprezentowanej przez Hendrika van Lier i Claudię Schmidt, na posiedzeniu w dniu 17 czerwca 1998 r.,

po wysłuchaniu opinii Rzecznika Generalnego z dnia 1 października 1998 r.,

wyduje następujące orzeczenie

Uzasadnienie orzeczenia

Wnioskiem z dnia 8 lipca 1997 roku, otrzymanym przez Trybunał 17 lipca 1997 r., Niezależny Senat Administracyjny Karyntii zwrócił się do Trybunału z prośbą o wydanie na podstawie art. 177 Traktatu WE orzeczenia wstępnego, w sprawie pięciu kwestii dotyczących interpretacji dyrektywy Rady 89/665/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r., dotyczącej koordynującej przepisów prawnych i administracyjnych, odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w udzieleniu zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane (OJ 1989, L 395, str. 33) oraz dyrektywy Rady 92/50/EWG z dnia 18 czerwca 1992 r., dotyczącej koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na usługi (OJ 1992, L 209, str. 1).

Kwestie te zostały podniesione w postępowaniu między Hospital Ingenieure Krankenhaus-Planungs-Gesellschaft mbH (HI) (zwanym dalej "powodem"), a Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft (podmiotem odpowiedzialnym za zarządzanie szpitalami należącymi do landu, zwanym dalej "pozwanym") dotyczącym udzielenia zamówienia na świadczenie usług związanych z budową szpitala dziecięcego w Klagenfurcie.;

Prawo wspólnotowe

Art. 1 ust. 1 dyrektywy Rady 89/665/EWG, zmieniony art. 41 dyrektywy 92/50, stanowi:

"1. Państwa członkowskie zobowiązane są do podjęcia środków koniecznych dla zapewnienia, w odniesieniu do procedur udzielania zamówień objętych dyrektywami 71/305/EWG oraz 77/62/EWG, że decyzje podjęte przez zamawiających podlegają efektywnemu i, przede wszystkim, możliwie szybkiemu postępowaniu odwoławczemu zgodnie z warunkami określonymi w poniższych artykułach, a w szczególności zgodnie z art. 2 ust. 7, na podstawie, że decyzje te naruszyły prawo wspólnotowe w dziedzinie zamówień publicznych lub krajowych przepisów wdrażających to prawo.

Art. 1 ust. 2 i 3 dyrektywy 89/665 stanowi:

"2. Państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia, że przedsiębiorstwa, które mogą wystąpić z roszczeniami z tytułu poniesionej szkody w kontekście procedury udzielania zamówienia, nie będą dyskryminowane w wyniku zawartego w niniejszej dyrektywie rozróżnienia pomiędzy przepisami krajowymi wdrażającymi prawo Wspólnoty a pozostałymi przepisami krajowymi.

3. Państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia że środki odwoławcze, zgodnie ze szczegółowymi przepisami, które państwa członkowskie mogą wprowadzić, są dostępne co najmniej każdemu podmiotowi, który ma lub miał interes w uzyskaniu danego zamówienia publicznego na dostawy lub roboty budowlane, w przypadku, gdy taki podmiot doznał uszczerbku lub zagraża mu doznanie uszczerbku w wyniku domniemanego naruszenia przepisów. W szczególności, państwa członkowskie mogą wymagać od takiego podmiotu uprzedniego powiadomienia zamawiającego o domniemanym naruszeniu przepisów i o zamiarze skorzystania ze środków odwoławczych."

5. Art. 2 tejże dyrektywy stanowi:

"1. Państwa członkowskie zobowiązane są do wprowadzenia do procedur odwoławczych określonych w art. 1, odpowiednich środków obejmujących prawo do:

a) podjęcia, w możliwie najkrótszym terminie w postępowaniu doraźnym, środków tymczasowych w celu naprawy domniemanego naruszenia lub zapobieżenia dalszym szkodom dla podmiotów, o których mowa powyżej, w tym zawieszenia lub doprowadzenia do zawieszenia procedury udzielania zamówienia publicznego lub wykonania decyzji podjętych przez zamawiającego;

b) uchylenia lub doprowadzenia do uchylenia bezprawnych decyzji, w tym usunięcia dyskryminujących specyfikacji technicznych, ekonomicznych lub finansowych specyfikacji zawartych w zaproszeniu do przetargu, dokumentacji umowy lub w jakimkolwiek innym dokumencie związanym z procedurą udzielania zamówienia;

c) przyznania odszkodowania podmiotom, które doznały uszczerbku w wyniku naruszenia.

...

7. Państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia efektywnego wykonania decyzji podjętych przez organy odwoławcze.

8. Tam, gdzie organy odwoławcze nie mają charakteru sądowego, ich decyzje muszą być zawsze uzasadnione na piśmie. Ponadto w takim przypadku należy wprowadzić przepisy gwarantujące postępowanie, dzięki któremu wszelkie ewentualnie bezprawne środki podjęte przez organ odwoławczy, lub wszelkie uchybienia w wykonywaniu nadanych mu uprawnień będą mogły być przedmiotem odwołania w sądzie lub odwołania rozpatrywanego przez inny organ, będący sądem lub trybunałem w znaczeniu art. 177 Traktatu i niezależny zarówno od zamawiającego, jak i organu odwoławczego.

Członkowie tego niezależnego organu są powoływani i opuszczają stanowisko na tych samych warunkach, co sędziowie, jeżeli chodzi o urząd odpowiedzialny za ich nominację, okres kadencji oraz ich odwołanie. Przynajmniej przewodniczący tego niezależnego organu musi mieć takie same kwalifikacje zawodowe i prawne, jak sędziowie. Niezależny organ podejmuje decyzje po przeprowadzeniu postępowania, w którym wysłuchane są obie strony, a decyzje te są prawnie wiążące, w sposób określony przez każde państwo członkowskie."

Art. 8, 9 i 10 dyrektywy 92/50 stanowią:

Art. 8

"Zamówień, których przedmiotem są usługi wymienione w załączniku IA, udziela się zgodnie z postanowieniami Tytułów III do VI".

Art. 9

"Zamówień, których przedmiotem są usługi wymienione w załączniku IB, udziela się zgodnie z artykułami 14 i 16."

Art. 10

"Zamówień, których przedmiotem są usługi wymienione zarówno w załączniku IA, jak i IB, udziela się zgodnie z przepisami Tytułów III do VI, gdy wartość usług wymienionych w załączniku IA jest większa niż wartość usług wymienionych w załączniku IB. Jeżeli tak nie jest, są one udzielane zgodnie z art. 14 i 16."

Zgodnie z postanowieniami art. 168 Aktu Akcesji Republiki Austrii, Republiki Finlandii oraz Królestwa Szwecji oraz dostosowania do traktatów na których opiera się Unia Europejska (OJ C 241, str. 21), dyrektywa 92/50 powinna zostać wdrożona do prawa Austrii przed dniem 1 stycznia 1995 roku.

Prawo austriackie

Jeżeli chodzi o Karyntię, to dyrektywa 89/665 została wdrożona do prawa tego landu w ramach ustawy landu Karyntia o zamówieniach publicznych, która weszła w życie 1 stycznia 1994 roku (LGBl. nr 55/1994). W rozdziale VIII "Środki odwoławcze" art. 59 ust. 1 stanowi, że postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na podstawie tej ustawy podlega kontroli ze strony niezależnego organu administracyjnego, odpowiedzialnego za weryfikację legalności środków administracyjnych, podejmowanych przez land, zwanego dalej UVK.

Przepisy dotyczące tego organu zostały zawarte w specjalnym statucie, Kärntner Verwaltungssenatsgesetz (LGBl. nr 104/1990). Akt ten reguluje w szczególności zakres kompetencji tego organu, jego skład oraz niezawisłość.

Powszechnie wiadomo, że w Karyntii wdrożenie postanowień dyrektywy 92/50 nie zostało dokonane przed 1 lipca 1997 roku.

Kwestie przedłożone do rozstrzygnięcia

Powód złożył ofertę w prowadzonym przez pozwanego postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego na budowę szpitala dziecięcego w Klagenfurcie. Postępowanie dotyczyło wykonania szeregu usług inżynierskich, w tym planowania, doradztwa i analiz w zakresie różnorodnych pomieszczeń i urządzeń medycznych.

Po przyznaniu zamówienia wiedeńskiej firmie CMT Medizintechnik Gesellschaft mbH, powód, który również uczestniczył w postępowaniu, wszczął postępowanie przed UVK, twierdząc, że w trakcie procedury przetargowej naruszono przepisy wspólnotowych zasad dotyczących zamówień publicznych na usługi, w związku z czym jest ono bezprawne.

Biorąc pod uwagę, że nie można było rozstrzygnąć sporu przed wyjaśnieniem kwestii interpretacji dyrektyw 89/665 oraz 92/50, UVK zawiesił postępowanie do momentu uzyskania orzeczenia wstępnego Trybunału Sprawiedliwości w następujących pięciu kwestiach:

"1. Czy art. 2 ust. 8 dyrektywy Rady 89/665/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. dotyczącej koordynacji przepisów prawnych i administracyjnych, odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w udzieleniu zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane, należy interpretować w taki sposób, że UVK spełnia warunki określone dla organu odpowiedzialnego za postępowanie odwoławcze w zakresie usług?"

2. Czy te lub inne postanowienia dyrektywy 89/665/EWG, dotyczącej koordynacji przepisów prawnych i administracyjnych odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w udzieleniu zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane, z których wynika indywidualne prawo do postępowania prowadzonego przed organami władzy administracyjnej lub sądowej, zgodnymi z postanowieniami art. 2 ust. 8 dyrektywy 89/665/EWG, należy interpretować jako wystarczająco szczegółowe i konkretne, aby w przypadku braku wdrożenia danej dyrektywy przez państwo członkowskie podmiot indywidualny mógł z powodzeniem dochodzić tego prawa od państwa w postępowaniu sądowym?"

3. Czy postanowienia art. 41 dyrektywy 92/50/EWG w związku z dyrektywą 89/665/EWG, które stanowią podstawę prawa podmiotu do postępowania odwoławczego, należy interpretować w ten sposób, że sąd krajowy posiadający cechy charakterystyczne dla UVK, w trakcie postępowania odwoławczego w oparciu o przepisy prawa krajowego, takie jak art. 59 i nast. ustawy landu Karyntia o zamówieniach publicznych, oraz związane z nim regulacje, może nie uwzględniać tych przepisów, jeżeli uniemożliwiają one przeprowadzenie postępowania odwoławczego na podstawie ustawy o zamówieniach publicznych, w zakresie udzielenia zamówienia publicznego na usługi, i tym niemniej przeprowadzić takie postępowanie w oparciu o art. 8 powołanej ustawy?"

4. Czy usługi wymienione w stanie faktycznym sprawy, odnoszące się do art. 10 dyrektywy 92/50/EWG, należy klasyfikować jako usługi zaliczane do kategorii 12 załącznika IA dyrektywy 92/50/EWG (usługi architektoniczne; usługi inżynierskie i zintegrowane usługi inżynierskie; usługi planowania urbanistycznego i architektury krajobrazu; związane z tym usługi dotadco - techniczne i naukowe; usługi techniczne i analityczne)?"

5. Czy postanowienia dyrektywy 92/50/EWG należy interpretować jako spełniające określone w orzeczeniu w sprawie 41/74 Van Duyn (punkt 12) warunki dla bezpośredniego stosowania wspólnotowej dyrektywy, czego skutkiem byłoby, że zamówienia na usługi wymienione w załączniku IA dyrektywy powinny być udzielane zgodnie z procedurą określoną w tej dyrektywie, lub też czy stosowne postanowienia dyrektywy, w związku z usługami wymienionymi w załączniku IA, mogą zostać uznane za spełniające warunki określone w wyżej wymienionej sprawie?"

Pytanie pierwsze

Pierwsze pytanie wnioskodawcy zasadniczo ma na celu ustalenie, czy przepisy, które regulują jego skład i funkcjonowanie, odpowiadają warunkom określonym w art. 2 ust. 8 dyrektywy 89/665/EWG.

Przepis ten dotyczy organów rozpatrujących odwołania od decyzji wydanych przez organy odpowiedzialne za udzielanie zamówień publicznych, objętych przedmiotowym zakresem dyrektywy.

Zgodnie z pierwszym akapitem art. 2 ust. 8 dyrektywy 89/665/EWG państwa członkowskie dysponują dwiema możliwościami przy określeniu postępowania odwoławczego w zakresie zamówień publicznych.

Pierwsze rozwiązanie polega na przyznaniu jurysdykcji w zakresie odwołań organom o charakterze sądowym. Drugim rozwiązaniem jest przyznanie takiej jurysdykcji na początkowym etapie organom, które takiego charakteru nie mają. W takim przypadku musi istnieć możliwość kontroli decyzji tych organów ze strony sądu lub ze strony innego organu spełniającego szczególne wymogi, określone w drugim akapicie art. 2 ust. 8 dyrektywy 89/665, w sposób gwarantujący odpowiednią procedurę odwoławczą (Sprawa C-103/97 Köllensperger [1999] ECR-I-0000, punkt 29).

Jak zauważa rzecznik generalny w punktach 12 do 14 swojej opinii, organ w rodzaju UVK przejawia wszystkie cechy niezbędne do uznania go za sąd lub trybunał w rozumieniu art. 177 Traktatu.

Z powyższego wynika, że jeżeli w przypadku, takim jak ten rozpatrywany, organ odwoławczy ma charakter sądowy, to szczególne wymogi określone w drugim akapicie art. 2 ust. 8 dyrektywy 89/665 nie mają zastosowania.

W związku z tym odpowiedź, jakiej należy udzielić organowi, który zwrócił się z pytaniem, brzmi: warunki określone w art. 2 ust. 8 dyrektywy 89/665/EWG nie mają zastosowania do organów, których skład i funkcjonowanie regulują przepisy w rodzaju tych, którym podlega ten organ.

Pytanie drugie i trzecie

W swoim drugim i trzecim pytaniu, które należy rozpatrywać łącznie, wnioskodawca pragnie ustalić, czy art. 2 ust. 8 lub inne postanowienia dyrektywy 89/665/EWG należy interpretować w ten sposób, że w przypadku, gdy dyrektywa 92/50/EWG nie została wdrożona do końca przewidzianego dla tego celu terminu, organy odwoławcze w państwach członkowskich, do jurysdykcji których należy postępowanie odwoławcze w zakresie zamówień publicznych na dostawę i roboty budowlane, utworzone na podstawie art. 2 ust. 8 Dyrektywy 89/665/EWG, mogą również rozpatrywać odwołania dotyczące postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na świadczenie usług.

Na wstępie należy zauważyć, że w sprawie C-54/96 Dorsch Consult przeciwko Bundesbaugesellschaft Berlin [1997] ECR I-4961, punkt 40, oraz w sprawie C-76/97 Tögel przeciwko Niederösterreichische Gebietskrankenkasse [1998] ECR I-0000, punkt 22,

Trybunał stwierdził, że ustalenie, który sąd lub trybunał posiada jurysdykcję do rozpatrywania sporów dotyczących indywidualnych praw wynikających z prawa Wspólnoty, należy do kompetencji krajowego systemu prawnego każdego państwa członkowskiego, jednak w każdym przypadku państwa członkowskie są zobowiązane zapewnić, aby prawa te były skutecznie chronione. Biorąc pod uwagę powyższe zastrzeżenie Trybunał stwierdza, że nie należy do jego kompetencji rozstrzyganie kwestii jurysdykcji, jakie mogą pojawiać się w wewnętrznym systemie prawnym w związku z kwalifikacją określonych sytuacji prawnych wynikających z prawa wspólnotowego.

W punktach 41 i 23 odpowiednio powołanych orzeczeń, Trybunał stwierdził, że jakkolwiek art. 41 dyrektywy 92/50 nakłada na państwa członkowskie wymóg wprowadzenia środków niezbędnych dla zapewnienia możliwości efektywnego odwoływania się w dziedzinie zamówień publicznych na usługi, to nie wskazuje on, które organy krajowe powinny być organami właściwymi dla tego celu, jak również czy organy te powinny być tymi samymi organami, które państwa członkowskie wyznaczyły w dziedzinie zamówień publicznych na roboty budowlane oraz dostawy.

Nie podlega jednak dyskusji fakt, że w dniu, w którym powód wszczął postępowanie przed UVK, dyrektywa 92/50/EWG nie została jeszcze wdrożona do wewnętrznego prawa Karyntii. Ustawa wdrażająca jej postanowienia weszła w życie dopiero 1 lipca 1997 roku.

Uwzględniając w punktach odpowiednio 43 i 25 powołanych wcześniej orzeczeń w sprawach Dorsch i Tögel podobne okoliczności, Trybunał stwierdził, że wynikający z dyrektywy obowiązek państw członkowskich, dotyczący osiągnięcia wskazanych w dyrektywie rezultatów, jak również nałożony na mocy art. 5 Traktatu WE wymóg podjęcia wszelkich stosownych środków o charakterze ogólnym bądź szczególnym, w celu wykonania tego obowiązku, jest wiążący dla wszystkich władz państw członkowskich, w tym dla sądów w ramach ich jurysdykcji. Z powyższego wynika, że stosując przepisy prawa krajowego, zarówno te przyjęte przed dyrektywą, jak i po niej, sąd krajowy, dokonując interpretacji tych przepisów, jest zobowiązany uczynić to tak dalece jak to możliwe, w świetle brzmienia i celu dyrektywy tak, aby osiągnąć jej zamierzony cel, a tym samym uwzględnić przepis art. 189 Traktatu WE (por. orzeczenia w sprawach C-106/89 Marleasing [1990] ECR I-4135, punkt 8; C-334/93 Wagner Miret [1993] ECR I-6911, punkt 20; oraz C-91/92 Faccini Dori [1994] ECR I-3325, punkt 26).

W punktach odpowiednio 44 i 26 powołanych wcześniej orzeczeń w sprawach Dorsch i Tögel Trybunał podkreślił również, że kwestia wyznaczenia organu właściwego do rozpatrywania odwołań w związku z udzieleniem zamówienia publicznego na świadczenie usług dotyczy również przypadków, w których dyrektywa 92/50 nie została wdrożona. Jeżeli państwo członkowskie nie podjęło niezbędnych kroków w celu jej implementacji, bądź podjęło kroki, które nie są zgodne z dyrektywą, Trybunał uznał, z zastrzeżeniem pewnych warunków, prawo podmiotów indywidualnych do powołania się na dyrektywę przeciwko państwu, które nie wypełniło swoich zobowiązań. Jakkolwiek ta minimalna gwarancja nie może usprawiedliwić państwa członkowskiego, które nie podjęło w stosownym terminie kroków mających na celu spełnienie celu każdej dyrektywy (por. w szczególności orzeczenie w sprawie C-253/95 Komisja przeciwko Niemcom [1996] ECR I-2423, punkt 13), może ona jednak umożliwiać podmiotom indywidualnym wystąpienie przeciwko państwu członkowskiemu i powoływanie się na materialne przepisy dyrektywy 92/50.

Na koniec, w punktach odpowiednio 45 i 27 tych samych orzeczeń Trybunał podkreślił, że jeżeli odpowiednich przepisów prawa krajowego nie można zinterpretować zgodnie z dyrektywą 92/50, dany podmiot, korzystając ze stosownych przepisów proceduralnych prawa wewnętrznego, może żądać odszkodowania z tytułu szkód poniesionych w związku z brakiem wdrożenia dyrektywy w ustalonym terminie (por. w szczególności orzeczenie w połączonych sprawach C-178/94, C-179/94, C-188/94, C-189/94 oraz C-190/96 Dillenkofer i inni [1996] ECR I-4845).

Odpowiedź na drugie i trzecie pytanie musi w związku z powyższym brzmieć następująco: ani art. 2 ust. 8, ani innych postanowień dyrektywy 89/665/EWG nie można interpretować w taki sposób, że jeżeli dyrektywa 92/50/EWG nie została wdrożona do końca okresu ustalonego dla tego celu, organy odwoławcze w państwach członkowskich, do jurysdykcji których należą odwołania w dziedzinie zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane, powołane na podstawie postanowień art. 2 ust. 8 dyrektywy 89/665/EWG, mogą rozpatrywać także odwołania dotyczące postępowania o udzielenie zamówienia na świadczenie usług. Jednakże, aby zachowany został wymóg interpretacji prawa krajowego zgodnie z dyrektywą 92/50, jak również wymóg skutecznej ochrony praw podmiotów, sąd krajowy powinien ustalić, czy stosowne przepisy prawa krajowego pozwalają uznać prawo podmiotu do wniesienia odwołania, dotyczącego udzielenia zamówienia na świadczenie usług. W okolicznościach takich, jak w przypadku sprawy będącej przedmiotem postępowania głównego, sąd krajowy musi ustalić w szczególności, czy takie prawo do odwołania może być wykonywane przed tymi samymi organami, które zostały wyznaczone do rozpatrywania odwołań w zakresie zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane.

Pytanie czwarte

W pytaniu czwartym organ pragnie ustalić, czy usługi w rodzaju tych, których dotyczyło zaproszenie pozwanego do udziału w przetargu, zaliczają się do kategorii 12 załącznika IA dyrektywy 92/50.

Kategoria 12 załącznika IA dyrektywy 92/50 obejmuje usługi architektoniczne, inżynierskie i z nimi związane, usługi urbanistyczne, architektury krajobrazowej (planowania przestrzennego), związane z nimi usługi konsultacji naukowych i technicznych oraz usługi analityczne i techniczne.

Z przyczyn określonych przez rzecznika generalnego w punkcie 25 jego opinii, jest jasne, że usługi w rodzaju tych, których dotyczy zaproszenie pozwanego do udziału w przetargu, zaliczają się do kategorii 12 załącznika IA dyrektywy 92/50.

W związku z powyższym odpowiedź na pytanie czwarte musi brzmieć: usługi w rodzaju tych, których dotyczy zaproszenie pozwanego do udziału w przetargu, a mianowicie zadania związane z opracowaniem i wykonaniem projektu budowy kliniki dziecięcej w szpitalu oraz związanych z nią pomieszczeń medycznych, zaliczają się do kategorii 12 załącznika IA dyrektywy 92/50.

Pytanie piąte

W pytaniu piątym organ pragnie ustalić, czy podmioty indywidualne mogą powoływać się na dyrektywę 92/50 przed sądami krajowymi.

Zgodnie ze stanowiskiem Trybunału, wyrażonym w punkcie 42 powołanej wyżej sprawy Tögel, z ustalonego orzecznictwa (por. orzeczenie w sprawie 31/87 Beentjes przeciwko Państwu Holenderskiemu [1988] ECR 4635, punkt 40) wynika, że jeżeli przedmiotowe postanowienia dyrektywy wydają się bezwarunkowe i wystarczająco precyzyjne, to podmioty indywidualne mogą powoływać się na nie w postępowaniu przeciwko państwu, jeżeli państwo to nie wdrożyło tej dyrektywy do prawa krajowego w ustalonym terminie lub też jeżeli nie wdrożyło tej dyrektywy prawidłowo.

W związku z powyższym należy rozważyć, czy stosowne postanowienia dyrektywy 92/50 wydają się pod kątem ich treści bezwarunkowe oraz wystarczająco precyzyjne, aby podmiot indywidualny mógł się na nie powołać w postępowaniu przeciwko państwu.

W punkcie 44 powołanej wcześniej sprawy Tögel stwierdza się, że postanowienia Tytułu I, dotyczącego przedmiotowego i podmiotowego zakresu dyrektywy, jak również Tytułu II dotyczącego procedur mających zastosowanie do zamówień publicznych udzielanych na świadczenie usług wymienionych w załącznikach IA i IB, są bezwarunkowe i wystarczająco precyzyjne, aby można się było na nie powoływać przed sądem krajowym.

Ponadto w punkcie 45 sprawy Tögel Trybunał stwierdził, że na podstawie art. 8 i 10, stanowiących część Tytułu II, podmiot zamawiający jest bezwarunkowo i precyzyjnie zobowiązany do udzielenia zamówienia publicznego na świadczenie usług zgodnie z krajowymi procedurami zgodnymi z postanowieniami Tytułów III do VI, w przypadku usług wymienionych głównie lub w całości w załączniku IA, oraz postanowieniami art. 14 do 16 w przypadku usług wymienionych głównie bądź w całości w załączniku IB. Art. 14 znajduje się w Tytule IV, a art. 16 w Tytule V.

Na koniec, Trybunał stwierdził w punkcie 46 sprawy Tögel, że szczegółowe postanowienia Tytułów III do VI dyrektywy 92/50, dotyczące wyboru procedur przetargowych oraz zasad konkurencji, wspólnych przepisów dotyczących specyfikacji technicznych i ogłoszeń, jak również udziału w przetargu i kryteriów wyboru i udzielenia zamówienia, z zastrzeżeniem wyjątków i kwalifikacji wynikających w oczywisty sposób z ich treści, są bezwarunkowe oraz wystarczająco jasne i precyzyjne, aby usługodawcy mogli się na nie powoływać przed sądami krajowymi.

W związku z powyższym odpowiedź na pytanie piąte musi brzmieć: podmioty indywidualne mogą się powoływać na postanowienia Tytułów I i II dyrektywy 92/50 przed sądami krajowymi. Jeżeli chodzi o postanowienia Tytułów III do VI, to podmioty indywidualne mogą się również na nie powoływać przed sądami krajowymi, jeżeli z indywidualnej analizy ich treści wynika, że są one bezwarunkowe oraz wystarczająco jasne i precyzyjne.

Decyzja w sprawie kosztów

Koszty

Koszty poniesione przez Rząd Austrii oraz Komisję Wspólnot Europejskich, które przedłożyły Trybunałowi swoje uwagi, nie podlegają zwrotowi. Ponieważ niniejsze postępowanie

stanowi, dla stron postępowania głównego, część postępowania będącego w toku przed organem, który zwrócił się z prośbą o wydanie orzeczenia wstępnego, decyzja w sprawie kosztów należy do kompetencji tego organu.

Sentencja orzeczenia

Na tej podstawie

Trybunał (Szósta Izba)

w odpowiedzi na pytania przedstawione przez UVK Karyntii pismem z dnia 8 lipca 1997 roku, niniejszym orzeka:

Warunki określone w art. 2 ust. 8 dyrektywy 89/665/EWG, koordynującej przepisy i regulacje administracyjne, dotyczące stosowania procedur odwoławczych w postępowaniu o udzielenie zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane, nie mają zastosowania do organów, których skład i funkcjonowanie regulują przepisy w rodzaju tych, którym podlega ten organ.

Ani art. 2 ust. 8, ani innych postanowień dyrektywy 89/665/EWG nie można interpretować w taki sposób, że jeżeli dyrektywa 92/50/EWG dotyczącej koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na usługi nie została wdrożona do końca przewidzianego dla tego celu terminu, organy odwoławcze w państwach członkowskich, do jurysdykcji których należą odwołania w dziedzinie zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane, powołane na podstawie postanowień art. 2 ust. 8 dyrektywy 89/665/EWG, mogą rozpatrywać także odwołania dotyczące postępowania o udzielenie zamówienia na świadczenie usług. Jednakże, aby zachowany został wymóg interpretacji prawa krajowego zgodnie z dyrektywą 92/50, jak również wymóg skutecznej ochrony praw podmiotów indywidualnych, sąd krajowy musi ustalić, czy stosowne przepisy prawa krajowego pozwalają uznać prawo tego podmiotu do wniesienia odwołania dotyczącego udzielenia zamówienia publicznego na usługi.

W okolicznościach takich, jak w sprawie będącej przedmiotem postępowania głównego, sąd krajowy musi ustalić w szczególności, czy takie prawo do odwołania może być wykonywane przed tymi samymi organami, które zostały wyznaczone do rozpatrywania odwołań w zakresie zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane.

Usługi w rodzaju tych, których dotyczy zaproszenie pozwanego do udziału w przetargu, a mianowicie zadania związane z opracowaniem i wykonaniem projektu budowy kliniki dziecięcej w szpitalu oraz związanych z nią pomieszczeń medycznych, zaliczają się do kategorii 12 załącznika IA dyrektywy 92/50.

Podmioty indywidualne mogą się powoływać bezpośrednio na postanowienia Tytułów I i II dyrektywy 92/50 przed sądami krajowymi. Jeżeli chodzi o postanowienia Tytułów III do VI, to podmioty te mogą się również na nie powoływać przed sądami krajowymi,

jeżeli z indywidualnej analizy ich treści wynika, że są one bezwarunkowe oraz wystarczająco jasne i precyzyjne.